

آبادی مملکت را فراهم و به حسن نتیجه مبدل گردد. جناب سهم الممالک هم شمه‌ای از اوضاع حالیهٔ مازندران نقل نموده و [اگر] حالت اینجانب را بخواهید الحمدلله خوب است و کسالت مزاجی ندارم منتظرم همیشه از سلامت حالات خودتان و هر نوع مطلبی که باشد اظهار دارید. زیاده زحمت نمی‌دهد.

(۸۷)

سواد تلگراف تجار مازندران به وزارت امور خارجه

۱۶ جدی ۱۳۳۲

از بارفروش به تهران
تلگراف ۴۰۱۶/۱۰۱

مقام منبع وزارت جلیلهٔ امور خارجه دامت شوکته در این موقع عموم تجار و اهالی مازندران از حسن اقدامات حسنه دولت خواهی آقای کمال السلطان کارگزار نهایت رضایت و امتنان را از اولیاء آن وزارت جلیله داریم و ابقای مأموریت جناب معزی‌الیه را به مأموریت مازندران خواستار می‌باشیم.
ارباب محمدصادق، حاجی محمدرضا، حاجی حسین‌خان، حاجی حسن‌خان به امضای عده کثیری از تجار. محل مهر تلگرافخانه

(۸۸)

سواد تلگراف اسدالله سوادکوهی^۱ به امیر مؤید

۲۲ جدی ۱۳۳۲

از ساری به تهران
نمره ۷۲

حضور مبارک جناب مستطاب اجل آقای امیر مؤید مدظله العالی تلگرافی از طرف خزانه‌داری کل راجع به برداشتن بئرق شیرگاه به جهت مسیو برین مفتش مالیه آمده و سابقاً هم برای فروش خالصه اعلان شده بود بدین واسطه ناچالینک^۲ که از طرف جنرال باتایوف^۳ مقیم در شیرگاه بوده از استماع این مطالب رفته به بارفروش و به

۱. احتمال دارد وزیرالسلطان باشد.

۲. ناچالینک گروناویچ نماینده جنرال پانایوف.

۳. فرمانده ترکستان روس که در این ایام در شمال ایران بسر می‌برده است.

استاد امیر مؤید سوادکوهی ۹۱

دستیاری بعضی از ملایان معلوم الحال رعایای شیرگاه را محرک شده‌اند و یوم ۲۴ صفر جمعی از رعایا از شیرگاه حرکت نموده رفتند به بارفروش که به دستور ایشان تلگرافی بنمایند محض استحضار عرض شد.

اسدالله سوادکوهی،

محل مهر تلگرافخانه

(۸۹)

سواد مکتوب وزارت جنگ به امیر مؤید

وزارت جنگ

مورخه ۲۸ برج جدی ۱۳۳۲

مخصوصی است.

قریانت شوم، در ضمن تجدید ارادت حکم سررشته‌داری غلامرضاخان پسر مرحوم میرزا هدایت سررشته‌دار فوج دودانگه و حسابدار و به امضاء وزارت جنگ رسانیده لفاً تقدیم نموده متمنی است رسیدن آن را مرقوم دارید.

امضاء وثوق السلطنه

(۹۰)

سوادنامه وزارت داخله به امیر مؤید

وزارت داخله

نمره ۱۲۸۷۲
۵۷۳۷

۱۶ صفر ۱۳۳۲

آقای امیر مؤید

در باب طلبی که آقای حاجی سید کاظم صراف^۱ از شما دارند به وزارت داخله اظهار کرده بود شرحی به طور خصوصی نوشته شد که خودتان این کار را تسویه نموده و قراری در ایصال طلب بدهید و تاکنون جوابی از شما نرسیده و اقدامی هم نکرده‌اید، لزوماً تأکید می‌شود که زودتر قرار این کار را گذاشته و نتیجه را اطلاع بدهید.

مهر وزارت داخله

(۹۱)

سواد مکتوب محکمه جنائی تهران به امیر مؤید

وزارت عدلیه محکمه جنائی عمومی نمره $\frac{۸۳}{۱۲۳}$

مورخه ۷ شعبان المعظم توشقان نیل
۳۰ جوزا ۱۳۲۳

جناب مستطاب آقای امیر مؤید نماینده مجلس مقدس دام اقباله العالی

چون محاکمه حاج شیخ باقر ساروی با ناصر دیوان راجع به توهین در جریده رعد نسبت به حاج شیخ باقر حضور هیأت منصفه باشد این است محترماً اظهار می شود که بر حسب ابلاغ وزارت جلیله عدلیه اعظم نمره ۱۶۹۶ تعیین هیأت منصفه شده و جنابعالی جزء اشخاصی که هیأت منصفه را تشکیل می دهد معین شده اند لذا زحمت می دهد که روز چهارشنبه دهم شهر جاری دو ساعت قبل از ظهر در محکمه جنائی که در شعبه اول محکمه استیناف تشکیل می شود حضور بهم رسانید.

محل مهر محکمه جنائی تهران

(۹۲)

سواد جواب وزیر مالیه آ به امیر مؤید

۱۷ عفر ۱۳۲۲

وزارت مالیه ۱۳۴

۲ جناب مستطاب اجل آقای امیر مؤید زید اقباله

فدایت شرم، رقیمه شریفه که طلب وقت فرموده بودید واصل شد جواباً زحمت دهد که امروز و فردا ممکن نیست روز جمعه یک ساعت به غروب مانده در منزل منتظر تشریف فرمائی جنابعالی و آقای حاجی محمد تقی هستم.

امضاء : [ناخوانا]

۱. جریده رعد قزوین (آسید علی) با سیدضیاءالدین طباطبائی.

۲. میرزا حسن خان محشم السلطنه.

(۹۳)

سواد جواب وزیر عالییه به نامه امیرمؤید

وزارت مالیه

فدایت شوم، رقیمة عالی که طلب وقت فرموده بودید زیب وصول تحفه ارزانی داشت جواباً زحمت می دهم صبح های زود منزل ممکن است که تشریف بیاورید و از زیارت خودتان محظوظم فرمائید و اگر امروز سه ساعت به غروب مانده تشریف بیاورید از ملاقات جنابعالی ممنون می شوم.

(۹۴)

سواد تلگراف رئیس الوزراء^۱ به امیرمؤید

نمره ۸۱

۱۳ برج جدی ۱۳۳۳

از تهران به فیروزکوه و ساری

جناب جلالتمآب اسمعیل خان امیرتومان آقای میرزایحیی^۲ که تهران آمدند مفصلاً شرح خدمات جنابعالی را مذاکره کردند و مطالب اظهاریه شما را بیان نمودند و سابقاً شرحی کتیباً^۳ به وسیله شاهزاده مقبل الدوله^۳ نوشته ام اینک هم مجدداً می گویم که جنابعالی ترتیب نظم و امنیت مازندران را داده و معجلاً به بستگان خود بسپارید که بی نظمی در غیاب شما ظاهر نشود و به موجب این تلگراف فوری برای تهران حرکت کرده و در اینجا انجام مقاصد و مطالب خود را بدهید هر قسم همراهی و مساعدت که از طرف دولت لازم است خواهد شد و به خواست خداوندی معاودت نمایند.

۱۲ محرم نمره ۱۱۲۰

ریاست وزراء محل مهر ریاست وزراء

۲. حاج میرزا یحیی لشکرنویس نوح سوادکوه.

۱. میرزا حسین خان مستوفی الممالک.

۳. شاهزاده مقبل الدوله از شاهزاده های پورنیسوری (نیمور میرزا).

(۹۵)

سواد تلگراف تنظیم گروهی از رعایای سوادکوه به
مجلس شورای ملی توسط امیرمؤید و شریف‌العلماء^۱

از بارفروش به تهران

نمره ۱۶۲

۲۷ جدی ۱۳۳۳

توسط حضرت مستطاب آقای شریف‌العلماء و جناب مستطاب آقای امیرمؤید
نمایندگان محترم مازندران مدظله، مقام مقدس مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه، کپه
عصر جدید، کپه رعد، کپه نوبهار،

از قرار معلوم چند نفر با شرف که فنای ایران را در بقای خودشان اقدام نموده‌اند به
واسطه شنیدن خبری که هیأت دولت اقدام به تصفیة امور شیرگاه دارند می‌خواهند دست
خارج را از سر علاقجات خانه زادان کوتاه فرمایند چون این اشخاص طبعاً مایل نیستند که
دست خارج از علاقجات این خاندان کوتاه شود حالیه چند نفر از رعایای شیرگاه را محرک
شده به مقامات رسمی دولت بعضی از تظلمات اشتباهی نموده‌اند در صورتی که در این
مدت که بیرق دولت بپه امپراطوری در بلوک شیرگاه زده شده اصلاً و ابداً از طرف هیچیک
از داخله در آنجا هیچ نوع مداخله نشده که موجب تظلمات شود. مستدعی چنانیم که از
طرف هیأت دولت راجع به یک اداره رمزی بشود در این باب رسیدگی شده تا صدق و کذب
بر هیأت دولت معلوم شود.

خاننان رعایای سوادکوه

فتح الله... انامی... عده کثیری از رعایای سوادکوه

(۹۶)

دعوتنامه اداره مجلس شورای ملی از
امیرمؤید و پنج تن دیگر از نمایندگان
جهت تعیین هیأت رئیسه کمیسیون نظام

نشان شیر و خورشید و تاج

اداره تقنینیه مجلس شورای ملی

۱. سید عباس شریف‌العلماء نماینده ادوار دوم و سوم تقنینیه از ساری و تنکابن.

به تاریخ ۵ شهر ربیع الاول ۱۳۳۳

حسب المقرر ریاست مجلس برای روز شنبه هفتم شهر ربیع الاول در مسامت دو قبل از ظهر لزوم حضور آقایان محترم را به اسامی ذیل در مجلس شورای ملی به جهت تعیین هیأت رئیسه کمیسیون نظام اعلام می دارد.

اسم	محل امضاء
آقای امیر مزید	اطاعت می شود، امضاء
آقای حاج امیر نظام ^۱	امضاء
آقای سردار معتمد ^۲	امضاء
آقای سردار سعید ^۳	امضاء
آقای نظام السلطان ^۴	امضاء
آقای مرآت السلطنه ^۵	امضاء

(۹۷)

گزارش استخراج آراء و انتخاب اعضای کمیسیون نظام در مجلس سوم، به ریاست مجلس

به تاریخ لیله ۵ شهر ربیع الاول ۱۳۳۳

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

اخذ و استخراج آراء انتخاب اعضای کمیسیون های هفت گانه که به این جانبان محول شده بود نتیجه استخراج آراء امضاء کمیسیون نظام از ۵۵ ورقه آراء مأخوذه کسانی که اکثریت داشته اند به قرار ذیل است:

۵۲ - آقای امیر مزید

۵۲ - آقای حاجی امیر نظام

۴۹ - آقای سردار معتمد

۱. حاج عبدالله خان امیر نظام فراگزلو، رئیس فرج و نماینده دوره سوم از همدان.

۲. میرزا صادق خان سردار معتمد.

۳. یار محمد خان سردار سعید نماینده دوره سوم و چهارم از بجنورد.

۴. امیرسلطان خان نظام السلطان نماینده دوره سوم از یابل (بارفروش).

۵. شاهزاده محمد مهدی میرزا مرآت السلطنه نماینده دوره سوم از کرمانشاه.

۴۸ - آقای سردار سعید

۲۲ - آقای نظام‌السلطان

۲۴ - آقای مرآت‌السلطنه

[امضاءها]

(۹۸)

سواد مکتوب وزارت داخله به امیرمؤید

نمره ۱۶۴

اداره ایالات دایره شمال مورخه سلخ ربیع‌الاول ۱۳۳۳

نمره ۲۰۹۷۶/۶۰۸۰

آقای امیرمؤید نماینده محترم مازندران

مدتی است اهالی شیرگاه از سوء رفتار کسان شما به وزارت داخله و مقامات دیگر شکایت می‌کنند و البته در صورت صدق این شکایت خود شما که مقام بی‌غرضی دارید راضی نخواهید بود از کسان شما نسبت به مردم تعدی و بد سلوکی بشود. خوبست از کسان خودتان مواخذه سخت بکنید که رفتار خود را با مردم تغییر دهند و نگذارند این‌گونه شکایت برسد.

محل امضاء مهر وزارت داخله

(۹۹)

سواد مکتوب وزارت داخله به امیرمؤید

اداره شمال

وزارت داخله

۸۷۰/۲۸۴

مورخه ۲۲ شهر جمادی‌الاول ۱۳۳۳

آقای امیرمؤید نماینده محترم مازندران

جمعی از طایفه خانقاهی ساکن سوادکوه شرحی تعدیات کسان جنابعالی به مجلس شورای ملی شهیدالله ارکانه شکایت کرده‌اند. مخصوصاً که به وسائلی که در نظر دارید نسبت به اظهارات این اشخاص رسیدگی نموده و در صورت صحت البته موجبات آسایش آنها را

فراهم و کسان خودتان را جلوگیری نمائید و نتیجه تحقیق و اقدام را هم به وزارت داخله اطلاع دهید.

محل مهر وزارت داخله

(۱۰۰)

استفتاء و پاسخ‌های واصله در مورد امیرمؤید سوادکوهی

[استفتاء]

از موثقین و متدبیرین استعلام و استشهاد می‌شود که اطلاعات خود را درخصوص سابقه نظریات و عقاید آقای اسماعیل خان امیرمؤید سوادکوهی که نماینده مجلس شورای ملی است نسبت به قوانین مشروطیت و اصول حکومت ملی مرقوم و به خاتم شریف مزین فرمایند که محل احتیاج است.

بسم الله تعالی

به عقیده امضاء گذارنده ذیل هرگاه بخوایم رجال دانشمند وطن خواه مملکت فلکزده ایران را تعداد نمائیم اولین و سرسلسله به طور تحقیق شخص مشخص حضرت اجل افخم آقای امیرمؤید دام اقباله خواهد بود و رجاء واثق این که هموطنان عزیز محترم از وجود معظم‌الیه استفاده کامل نمایند.

(امضاء: ...)

(مهر: ...)

آفتاب آمد دلیل آفتاب
گردلیل خواهی از وی رخ منتاب
مقام از جنت این یگانه رادمرد اسلام پرست وطن خواه فوق آن است که به شرح آید.
گنجایش بحر در سبو ممکن نیست.

(امضاء: الاقل مجدالادبای شیرازی است)

(مهر: مجدالادبا)

بسم الله تعالی شانه العزیز

قبل از هزارو سیصد و شانزده که به نجف اشرف مشرف شوم با جناب اجل اسمعیل خان

امیر مؤید معاشرت تامه داشتیم آن وقت‌ها حالت قانون خواهی و عدالت و هواخواه ترقی ایران و متکر ظلم بودند. پس از مراجعت از نجف اشرف از ایشان خیانتی نسبت به ایران و اصول قانون اساسی و ارتباط با اعدای ایران نشنیده و ندیده‌ام بلکه افکار وطن خواهانه جناب معزی‌الیه را قابل توجه اهل خبره و بصیرة می‌دانم و اگر غرض ارتباط معزی‌الیه با بعضی از طبقات از اهل ایران که شاغل اذهان است باشد گذر عارف و عامی به سردار افتد.

(امضاء: الاحقر اسدالله الموسوی الحارثانی^۱)

(مهر: اسدالله الموسوی)

بسم الله الرحمن الرحيم

در مملکت ما اگرچه بدون شک دوغ و دوشاب، خائن و خادم، امین و فاسد امتیاز ندارد بلکه خائنین به شارلاتانی مقامات امورات امور را دارا شدند جناب اجل اکرم آقای امیر مؤید ما نمی‌توانیم دربارهٔ ایشان چیزی بنویسیم بیانات و کلمات ایشان در مقام حفظ مملکت و وطن اسلامی است زینت افزای صفحات تاریخ است به دست و فکر مانند ایشان و صمیمیت این رادمرد امید از آتیه و نجات مملکت خود داریم بنده بودم در مازندران و می‌دانم که خدمات ایشان در راه آزادی ملت و کوتاه کردن دست خائنین از خیانت به آب و خاک تاچه اندازه بود و فداکاری نمودند.

(امضاء: حوره خادم اسلام یعقوب الموسوی^۲)

(مهر: یعقوب الموسوی)

(۱۰۱)

دعوتنامهٔ وزارت جنگ خطاب به امیر مؤید

۳ برج حمل ۱۳۳۳

وزارت جنگ

آقای امیر مؤید

برای مراجعه و امعان نظر به مواد قانونی که جهت تشکیلات انتظامات اساسی وزارت

۱. سید اسدالله موسوی حارثانی از اطرافیان آخوند ملا محمد کاظم خراسانی و از علمای نهراد. او دارای مکتب حدیسی حدیسی بوده است که معروف است ۲. سید یعقوب انوار شیرازی

جنگ وضع و طرح می شود روز یکشنبه... برج حمل در ساعت ۳ به ظهر مانده کمیسیون در وزارتخانه مزبور منعقد خواهد شد متمنی است در ساعت مذکور به کمیسیون تشریف آورده حضور داشته باشید.

محل مهر وزارت جنگ

(۱۰۲)

صورت جلسات کمیسیون نظام در دوره سوم تقنینیه

صورت جلسه کمیسیون نظام در روز یکشنبه ۲۵ شهر جمادی الاولی ۱۳۳۳
اولین جلسه کمیسیون در تحت ریاست سنی آقای حاجی سهم الملک^۱ منعقد و شروع به انتخابات اعضای رئیسه کمیسیون شد. آقای امیر مؤید با اکثریت سه رأی از چهار رأی به ریاست منتخب و آقای حاجی سهم الملک با اکثریت سه رأی از چهار رأی به مخبری و آقای نظام السلطان به اتفاق چهار رأی به منشی گری منتخب و چون کاری نبود جلسه ختم شد.
[حاشیه: به خط امیر مؤید] صحیح است.
(امضاء: اسمعیل امیر مؤید)

صورت مجلس کمیسیون نظام در روز چهارشنبه ۱۳ شهر جمادی الثانی ۱۳۳۳
کمیسیون در تحت ریاست آقای امیر مؤید در سه ساعت به ظهر مانده منعقد و کلیه اعضاء در سر ساعت حاضر و آقای حاجی امیر نظام که بدون اجازه غیبت داشته اند و آقای حاجی سهم الملک هم پانزده دقیقه دیرتر از موقع در کمیسیون حاضر شده و داخل در مذاکرات راجع به مواد لایحه که از طرف وزارت جنگ فرستاده شده بود، شده و چون بعضی نواقص داشت که کاملاً نمی شد از روی اطلاع وارد در مذاکره شد لهذا از مقام ریاست تقاضا شد:

- ۱- صورت جزء و جمع مواجب محلی قشون بعداً و حتماً به طور خلاصه.
- ۲- عده کلیه نتیجه توپچی و سرباز و سوار با رعایت قسمت های داوطلبی در افواج و عده ای که وجود داشته.
- ۳- کلیه حقوقی که در سنه ماضیه پرداخته شده است به جزء معین در مرکز و ولایات

۱. حاج عباسقلی سهم الملک فرزند حاج علیبنقی نظام لشکر و نماینده اراک در دوره سوم تقنینیه.

(چریکا) و نظامی.

چون جلسه کاری نداشت لهذا ختم شد و جلسه آتیه دو ساعت به ظهر ماند، روز یکشنبه ۱۷ منعقد خواهد شد.

[حاشیه به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء: اسمعیل امیر مؤید]

صورت مجلس کمیسیون نظام در روز یکشنبه ۱۷ شهر جمادی الثانی ۱۳۳۳
کمیسیون در تحت ریاست آقای امیر مؤید در سه ساعت به ظهر مانده منعقد و کلیه اعضا
هم حاضر شده و مشغول مذاکره در لایحه ترفیع در شور اول شده جلسه در ۴ ساعت از
ظهر گذشته ختم شد.

[حاشیه: به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء: اسمعیل امیر مؤید]

صورت جلسه روز چهارشنبه ۲۰ شهر جمادی الثانی ۱۳۳۳
کمیسیون در تحت ریاست آقای امیر مؤید منعقد و مذاکرات راجع به قانون ترفیع شد.
جلسه در اول ظهر ختم شد.

[حاشیه: به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء: اسمعیل امیر مؤید]

صورت جلسه روز یکشنبه ۲۴ شهر جمادی الثانی ۱۳۳۳
کمیسیون در تحت ریاست آقای امیر مؤید منعقد و مذاکرات راجع به قانون ترفیع و تعیین
بنیچه آقای سردار مقتدر^۱ معاون و آقای وثوق السلطنه رئیس محاسبات برای بعضی
توضیحات حاضر بودند و مذاکرات به عمل آمد و کمیسیون در اول ظهر ختم شد.

[امضاء: اسمعیل امیر مؤید]

صورت جلسه روز چهارشنبه ۲۷ شهر جمادی الثانی ۱۳۳۳
کمیسیون در تحت ریاست آقای امیر مؤید منعقد و مذاکرات راجع به قانون ترفیع مذاکره

۱. سردار مقتدر کفیل وزارت جنگ و معاون صاحب اختیار، لقب قبلش این معین نظام بوده است.

اسناد امیرمؤید سوادکوهی ۱۰۱

شد و لایحه قانونی ترفیع در کمیسیون تصویب شد و با حضور معاون وزیر جنگ آنچه توضیحات لازم بود مذاکره شد و ایشان توضیحات را داده و لایحه قانونی با تغییراتی که نظر کمیسیون در او بود با تصدیق معاون تسویه و به اتفاق آراء تصویب گردید و این طور قرار شد که آقای سردار سعید مخبر کمیسیون لایحه را پاکتویس کرده راپرت را نوشته برای روز یکشنبه حاضر نماید تا شورئانی شده اخذ رأی شود.
یک ربع از ظهر گذشته کمیسیون ختم شد.

صورت جلسه روز یکشنبه غره شهر رجب ۱۳۳۳

کمیسیون در تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد و شورئانی در قانون ترفیع به عمل آمده و به اتفاق آراء رأی گیری شد و تصویب شد و آقای سردار معظم کردستانی^۱ هم به واسطه کسالت حاضر نبودند و راپرت هم نوشته و به هیأت رئیسه فرستاده شد و دستور جلسه آینده قانونی سربازگیری و بنیچه است.

[حاشیه: به خط امیرمؤید] صحیح است

[امضاء:] اسمعیل امیرمؤید

صورت جلسه روز چهارشنبه چهارم رجب ۱۳۳۳

چون مجلس خصوصی منعقد شده بود کمیسیون تشکیل نشد.

(امضاء) اسمعیل امیرمؤید

صورت جلسه روز یکشنبه هشتم شهر رجب ۱۳۳۳

کمیسیون در تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد و در کلیات قانون قشون گیری مذاکره شد. جلسه یک ربع بعد از ظهر ختم شد.

(امضاء) اسمعیل امیرمؤید

صورت جلسه روز چهارشنبه یازدهم شهر رجب ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد و قرار شد رگلمان و نظامنامه محلی را آقای معاون وزارت جنگ به کمیسیون بیاورند که در باب حقوق

۱. میرزا فرج الله خان آصف (سردار معظم کردستانی)، نماینده ادوار سوم تا پایان دوره یازدهم در مجلس شورای ملی به استثنای دوره ششم از مندرج.

مجلسی سرباز و سوار و ترویجی مذاکره شود و جلسه یک ساعت و نیم قبل از ظهر ختم شد آقای سردار معظم به واسطه کسالت مزاج تشریف نیاوردند و آقای سردار سعید نیم ساعت دیر تشریف آوردند.

[امضاء] اسمعیل امیرمؤید

صورت جلسه روز یکشنبه پانزدهم شهر رجب المرجب ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد آقایان سردار معظم کردستانی و نظام السلطان به واسطه کسالت مزاج حاضر نشدند و آقای سردار سعید هم تشریف نیاوردند چون عده کافی نبود مذاکره ای نشد.

[حاشیه به خط امیرمؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل امیرمؤید

صورت جلسه روز چهارشنبه ۱۸ شهر رجب المرجب ۱۳۳۳

کمیسیون دو ساعت و نیم قبل از ظهر تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد آقای نظام السلطان به واسطه کسالت مزاج حاضر نشدند و آقای امیرمؤید نیم ساعت دیر تشریف آوردند چون مذاکره در باب حقوق محلی بود و بنا بود آقای سردار مقتدر معاون وزارت جنگ صورتی به کمیسیون بیاورند حاضر نشدند و تلفن شد که صورت را برای روز یکشنبه بیاورند. آقای سردار معظم کردستانی یک ساعت دیر تشریف آوردند. جلسه یکساعت و ربع قبل از ظهر ختم شد.

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز دوشنبه دوم شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون تقریباً دو ساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد شور اول در طرح قانون قشونگیری (پیشنهاد آقای سردار معظم) به عمل آمد و از ماده اول الی ماده هشت مذاکره شد. آقای حاج مهم الملک مسافرت نموده بودند. آقای سردار سعید تشریف نیاوردند. آقای سردار معظم تشریف داشته بعضی توضیحات دادند. جلسه وقت غروب ختم شد.

[حاشیه به خط امیرمؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز چهارشنبه چهارم شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون تقریباً سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیرمؤید منعقد و در لایحه تشکیلات وزارت جنگ مذاکره به عمل آمد. ماده اول به ترتیب ذیل رأی گرفته شد: وزارت جنگ به تقییمات ذیل منقسم می گردد:

۱- اداره نظام ۲- اداره مهمات قشونی ۳- اداره محاسبات ۴- اداره صحیة نظام ۵- اداره

پرسنل و تفتیش

بقیه ماده اول موکول به جلسه دیگر شد و جلسه بعد برای روز پنجشنبه پنجم شهر حال سه ساعت به غروب مانده معین گردید. جلسه وقت ظهر ختم گردید.

[حاشیه به خط امیرمؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز شنبه هفتم شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون تقریباً سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیرمؤید تشکیل شد. آقای سردار مقتدر معاون وزیر جنگ و آقای وثوق السلطنه رئیس کل محاسبات وزارت جنگ حاضر بودند موادی که در جلسه قبل رأی گرفته شده بود چون شور اول بود قرار شد ثانیاً مذاکره شود. قرار شد که عده یک بریگاد که جزء تشکیلات وزارت جنگ نوشته شده بود در یک لایحه جداگانه از طرف وزارت جنگ تقدیم مجلس شورای ملی شود. جلسه بعد قرار به روز یکشنبه هشتم شهر حال شد.

[حاشیه به خط امیرمؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز یکشنبه هشتم شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیرمؤید تشکیل شد با حضور آقای سردار مقتدر معاون وزیر جنگ و رئیس کل محاسبات قشونی شور اول در قانون تشکیلات وزارت جنگ تمام شد و شور دوم را قرار به جلسه روز دوشنبه نهم شهر حال سه ساعت قبل از ظهر شد.

جلسه وقت ظهر ختم شد.

[حاشیه به خط امیرمؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز دوشنبه نهم شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید تشکیل شد. شورائی در قانون تشکیلات به عمل آمد و به اتفاق تصویب شد راپرت آن را نوشته تقدیم مجلس مقدس شورای ملی گردید.

[حاشیه به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز چهارشنبه یازدهم شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

به واسطه کافی نبودن عده مذاکره نشد جلسه بعد را به روز یکشنبه پانزدهم شهر حال قرار دادند.

[حاشیه به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه یکشنبه ۱۵ ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید منعقد و شور اول در ۵ ماده لایحه قشونگیری وزارت جنگ با حضور آقای معاون وزیر جنگ و آقای رئیس کل محاسبات قشونی به عمل آمد. جلسه قریب به ظهر ختم شد.

[حاشیه به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز پنجشنبه ۱۹ ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید منعقد و شور اول در لایحه قشونگیری وزارت جنگ و طرح قشونگیری آقای سردار معظم با حضور معاون وزارت جنگ و رئیس کل محاسبات قشونی به عمل آمد و تا ماده ۵ مذاکره شد. جلسه قریب ظهر ختم شد.

[حاشیه : به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز دوشنبه ۲۳ ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون دوساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید منعقد و شور اول در لایحه قشونگیری وزارت جنگ و طرح قشونگیری آقای سردار معظم با حضور معاون وزارت جنگ و رئیس کلی محاسبات قشونی به عمل آمد و تا ماده سیزده مذاکره شد. جلسه قریب ظهر ختم شد.

[حاشیه به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز چهارشنبه ۲۵ ذی قعدة الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون دوساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید تشکیل و شور دوم در لایحه قشونگیری وزارت جنگ و طرح قانونی قشونگیری آقای سردار معظم با حضور آقایان سردار مقتدر معاون وزارت جنگ و رئیس محاسبات قشون به عمل آمد با اکثریت تصویب و راپورت آن را تقدیم مجلس مقدس شورای ملی گردید. کمیسیون نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد.

[حاشیه : به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل [امیر مؤید]

صورت جلسه روز یکشنبه ۷ شهریور ذی حجه الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید تشکیل و شور در پیشنهاد های آقایان وکلا راجع به قانون قشونگیری به عمل آمد و ماده دوم و سیم و دهم و چهاردهم و پانزدهم تصحیح شد. کمیسیون نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد.

[حاشیه: به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز شنبه ۱۳ ذی حجه الحرام ۱۳۳۳

کمیسیون دوساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید تشکیل و با حضور آقایان معاون وزارت جنگ و رئیس محاسبات قشون در پیشنهاد های که آقای مخبر کمیسیون از نمایندگان در مجلس قبول کرده بود مذاکرات به عمل آمد. بعضی از پیشنهادها را تصحیح و با اکثریت تصویب شد. راپورت نمره ۴ تقدیم مجلس شورای ملی گردید.

[حاشیه : به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز شنبه ۲۰ شهر ذی حجة الحرام ۱۳۳۳

کمیون دو ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید تشکیل و با حضور آقایان معاون وزارت جنگ و رئیس محاسبات قشونی در اصلاح آقای سردار معظم خراسانی راجع به ماده دوم لایحه سربازگیری مذاکره شد و با مختصر اصلاحی راپرت آن را در تحت نمره ۵ تقدیم مجلس شورای ملی گردید.

[حاشیه: به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

صورت جلسه روز سه شنبه ۲۳ شهر ذی حجة الحرام ۱۳۳۳

کمیون دو ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای امیر مؤید تشکیل و با حضور نمایندگان وزارت جنگ و بعضی آقایان و کلاء در ماده نهم و ماده الحاقیه پیشنهاد آقای سردار سعید مذاکرات لازمه شده تصحیح شد و راپرت آن را تقدیم مجلس مقدس نمودند. در سایر پیشنهادهای آقایان و کلا مذاکره شد ولی هیچ کدام قابل توجه نگردید. جلسه نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد.

[حاشیه: به خط امیر مؤید] صحیح است

[امضاء] اسمعیل

(۱۰۳)

مکتوب محتشم السلطنه اسفندیاری به امیر مؤید

وزارت امور خارجه

فدایت شوم، رقیمة کریمه زیارت شد اولاً حضرت تعالی شاهد هستید که روز یکشنبه بنده شرفیاب بودم آقایان حاضر نشده اند و صبح روز دوشنبه هم شرفیاب شدم باز ممکن نشد قرار به عصر گذاردند که به واسطه احضار اهل حضرت به سلطنت آباد موفق نشدم. امروز هم که خودم کار داشتم و می خواستم شرفیاب بشوم حضوری با تبریز و کرمانشاهان که لزوماً اتفاق افتاد مانع شد قبل از وقت به مجلس تلفن کردم که به حضرت تعالی عرض نمایند، ثانیاً این تلگراف که سوادش را ارسال فرموده بودند موجب تعجب شد زیرا که مخصوصاً به سفارت فرستاده مذاکره کردم وعده دادند که تلگرافات لازمه صادر نمایند که رفع محذور

بشود بنده تصور کردم که رفع شده است فردا باز تعقیب این مطلب را اقدام و نتیجه را عرض می‌کنم اما تعجب‌تر اینجاست که حکومت خودتان محل توقیفگاه آگنط شده باشد. زیاده ایام اقبال به کام باد.

محترم السلطنه

(۱۰۴)

مکتوب فرزند امیر اعظم^۱ به امیر مؤید سوادکوهی

حکومت - تاریخ ۲۵ ثور - ۱۳۳۴ - نمره خصوصی

قربانت شوم، چندی است به طور مستقیم از مجاری حالات و امورات جنابعالی اطلاعی ندارم و با این که مدتی است به سمنان آمده و نسبتاً قرب هم‌جواری هم حاصل است تلگرافی هم عرض شده از شمولی مرحوم عالیه محروم مانده و به زیارت خطاب و جوابی مسرووم نفرمودید اگرچه گرفتاری جنابعالی را یک اندازه مسبوق و متحضر هستم و یقین دارم این نوع امساک در مرقومات نه از نقصان در عوالم مرحمت است ولی معذک هیچ انتظار نداشتم این اندازه بی‌لطفی و کم‌مهری بفرمائید به هر حال در این موقع تقدیم ارادتمندی و بندگی موروث و مکسب خود را در حضور محترم عالی لازم دانسته و به وسیله این مختصر عریضه در مقام استیشار از سلامتی وجود مبارک و استعمال از مجاری امورات برآمده امید است که همواره قرین صحت و شادکامی باشند و کلیه امورات بروفق مراد و مرام بگذرد از فرط ملاطفت استفساری از حال بنده و خودتان بفرمائید. حمد خدا را سلامتی دارم و سعادت و تیکبختی جنابعالی را از خداوند خواهانم و در هر حال شکر گزارم ضمناً مصدع می‌شود از قرار راپرت واصله اسمعیل^۲ و آواز وردی قاتلین مرحوم امیر طاب ثراه با چند نفر از من التبع خود به طرف مازندران آمده و به جنابعالی پناهنده شده‌اند معلوم

۱. بدالله میرزا عضدی پسر امیر اعظم.

۲. حبیب یغمایی که به کوشش او «رجال عصر مشروطیت» سید ابوالحسن علی‌ری به چاپ رسیده است در تکمله‌ای بر کتاب مذکور تحت عنوان «درباره امیر اعظم» به نقل از دکتر قزل‌اباغ در ربط با قتل مشاقلیه آورده است: «چند روز پیش از اینکه مفتول شود به ایالت خراسان منصوب شده بوده است. (در دهکده عباس آباد یک فرسخی دامغان به گلرگه اسماعیل خان شجاع لشکر دامغانی نوکر خودش که امیر اعظم برادرش را کشته بود به قتل رسید و در شاهرود مدفون شد). ص ۱۶۳.

است با آن عوالم خصوصیت و ملاحظت که نسبت به مرحوم امیر و بنده دارند امر به دستگیری آنها خواهند فرمود و این نفر بی حقوق ناسپاس و خائن نمک شناس را برای التیام قلوب مجروحه یک فامیلی مخصوصاً به سمنان خواهند فرستاد و از بذل این مرحمت یک منت بزرگی و یک حق عظیمی بر عهده اولیای دم ثابت و مبرهن می فرمایند هر قدر خرج این کار هم بشود با کمال امتنان و افتخار تقدیم خواهد شد استدعا دارم از بذل این عنایت مضایقه و دریغ نفرموده به حکم و من قتل مظلوما فقد جعلنا لولیه سلطاناً خود را ولی این مقتول مظلوم قرار بدهند و نام نیک خود را در صفحات تاریخ روزگار به یادگار بگذارند. و با این امیدواری و استظهار انتظار مرحمت و مکرمتی از ناحیه شریفه جنابعالی دارم تا چه کند همت والای تو، صدور مرقومات عالیه و رجوع خدمات لایقه مترصدم، اگر این خاکدان نواحی باشند منتظر این لطف هستم.

امیر اعظم

(۱۰۵)

تلگراف تظلم چراغعلی خان^۱ سوادکوهی به احمد شاه قاجار

نمونه شماره ۱۶

نشانی شیر و خورشید و تاج
 اداره تلگرافی دولت علیه ایران
 شماره کتاب ۲۲۷، ۲۲۵
 از بار فروش شماره قبض ۱۱۲۱
 به تهران شماره تلگراف ۲۲۵
 سنه ۱۳۳۳
 اداره تلگرافی دولت علیه ایران
 عدد کلمات ۳۱۱
 تاریخ اصلی ۳۰
 توضیحات جواب فوری است شب ۳۰ نور
 تاریخ وصول
 گیرنده غلامحسن

تهران آستان ملک پاسبان اعلیحضرت همایونی ارواحنا فدا، کپی به مقام منبع هیأت وزرای عظام، کپی مجلس شورای ملی،

این بنده و صمصام السلطان^۲ اخوی ابا عن جد به خدمات دولت مفتخر بوده از حسن خدمات سابقه و حالیه مورد مراحم ملوکانه واقع شده از سالیان دراز زمام امور و ریاست تمام فوج سوادکوه، زمانی قراولی مخصوص همایونی و گاهی حکومت محل مزبور را اداره و ایفای وظایف خود می کردیم به واسطه انقلابات مازندران که آقای امیر مؤید داخل متمدین شده سوادکوه و مازندران را تصرف و عایدات آنجا حیث و میل شده دولت و ملت

۱. چراغ علی خان سوادکوهی ملقب به سالار حشمت یا امیر اکرم که پس از سلطنت پهلوی نام فامیل پهلوی را گرفت. نامبرده عصری رضاخاند میربحر بوده است. ۲. برادر چراغ علی خان.

را دچار مشکلات و خسارات ساخته‌اند اعمال شناخت کارانه حضرات واضح و منتهی دولت غمض عین می‌فرمایند و اکنون با سوابق اعمال خود مقام وکالت را محرز و پسران ایشان یلوک بابل کنار^۱ و لفور^۲ که خالصه دولت و دراجاره چاکر و محل سکنای ایل و فامیل چاکران است گردیده موجب اغتشاش و عدم انتظام محل و امور اینجانب و زراعت و هتک نوامیس رعایا فراهم می‌نمایند به چوب و شلاق مالیات می‌گیرند به واسطه اجحافات و تعدی ایشان رعیت متواری در این فصل زراعت قریب دوهزار تومان ضرر وارد آوردند در صورتی که محل امن و آسایش برقرار بود مالیات دولت را^۳ تا دینار آخر رسانده بدون جهت و اجازه کسی در خالصه دولت تصرفات من غیر حق می‌کند اداره مالیه مازندران هم از بی‌نظمی محل و تعویض وصول مالیات و خلافکاری‌های آنها مسیوق و مراتب را به وزارتخانه متبرع خود عرض و منع اشرار را تقاضا نموده است جلوگیری از تجاوزات اشرار از وظایف حتمی دولت است بخصوص در خالصجات که خصوصیت... استرحام می‌کنم که دولت قدغن فرمایند حضرات دست از شرارت و خود سری کشیده و ماها را به رعیتی خود بگذارند یا امر فرمایند که چاکران خود به دفع آنان اقدام نمائیم.

چاکر چراغعلیخان سوادکوهی

[مهر] تلگرافخانه مبارکه

[حاشیه] کپیہ مجلس مقدس $\frac{18}{16}$

(۱۰۶)

گزارش مجلس به هیأت وزراء درباره شکایت چراغعلی خان سوادکوهی

به تاریخ ۸ شهر رجب سنه ۱۳۳۳

شاه شبر و خورشید و تاج

مجلس شورای ملی

نمره کتاب ثبت: ۱۴۸۰

کارتن ۱۸ درسیه ۱۶

نمره‌های قبل

ضمیمه

ریاست محترم وزراء عظام

۱. یلوک بابل کنار شامل چندین ده است در حدود ۱۸ تا ۱۹ ده. چند ده از این یلوک خالصه بوده است.

۲. لفور بی بابل کنار و الشمت واقع است و شامل چندین فویه از جمله باشاکلا و... مالیات آن نیزول فوج سوادکوه بوده

کبیۀ تلگرافی به امضاء چراغعلی خان سوادکوهی به پیشگاه اعلیحضرت اقدس همایونی خلدالله ملکه به مجلس مقدس رسیده که کبیۀ آن به هیأت محترم وزراء عظام هم ارسال شده مراتب از آقای امیرمؤید نماینده محترم استعلام گردیده اظهارات ایشان مبنی بر آن است که خاطر محترم حضرت مستطاب والا کاملاً از سابقۀ این امر مستحضر است و چنین تقاضا نموده اند که به مقام محترم اظهار شود. علیهذا مقرر دارند هرگونه اقدامی که در این موضوع می شود از نتیجۀ آن مجلس رامستحضر سازند.

[امضاء]

(۱۰۷)

پاسخ عین الدوله به نامه مجلس

به تاریخ ۶ برج جوزا ۱۳۳۳

ضمیمه

نشان شیر و خورشید و تاج

ریاست وزراء

نمره ۷۲۲

ریاست محترم مجلس مقدس شورای ملی

مرفومه محترمه نمره (۱۴۸۰) راجع به کبیۀ تلگرافی به امضای چراغعلی خان سوادکوهی زیب وصول داده در این باب قبلاً به وزارت جنگ شرح لازم در تحقیق امر و تهیه آسایش مشارالیه تاکید شده است.

[امضا] سلطان عبدالمجید

[مهر] وزارت جنگ

[حاشیه] جواب داده شود. ۱۴ رجب ۳۳

۱۸

۱۶

(۱۰۸)

جواب رئیس مجلس شورای ملی به تلگراف چراغعلی خان سوادکوهی

هو

نشان شیر و خورشید و تاج
مجلس شورای ملی
نمونه کتاب ثبت ۱۴۸۰ کارتن ۱۸ دوسیه ۱۶ ذکر نمره‌های قبل ضمیمه یادفرش، جواب نمره ۲۲۵
آقای چراغعلی خان سوادکوهی
تلگراف شما واصل از طرف ریاست وزراء عظام در تحقیق امر و تهیه آسایش شما به
وزارت جنگ تأکید شده عنقریب از نتیجه مطلع می‌شوید.

[امضاء]

(۱۰۹)

تظلم نامه ۶۹ نفر از ایل عبدالملکی توسط
نمایندگان مازندران در مجلس به دولت

از اشرف به تهران
مورخه ۸ جوزا ۱۳۳۳

توسط حضرت مستطاب ملاذالانام آقای شریف‌العلماء، چهار کپیبه حضرت آقای
امیرمؤید، حضرت آقای عدل‌الملک^۱، حضرت آقای نظام‌السلطان، حضرت آقای
منتصرالسلطان^۲، نمایندگان مازندران.

مقام متبوع هیأت وزراء خاصه ریاست وزراء و وزارت امور خارجه، و حضور محترم
نمایندگان مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه،

دو سال بود آقای هژبرخاقان رئیس چاکران، تهران بود و به واسطه نبودن ایشان هستی،
مال، ناموس اینجانبان هدر رفته جمفرخان پسر اعظام‌الملک^۳ که طفلی است صغیر و ابداً

۱. میرزا حسین خان عدل‌الملک دادگر نماینده ادوار سوم تا پایان دوره هشتمه از یابل و درره نهم از تهران و کفیل
وزارت داخله در دولت محفل سیدضیاءالدین طباطبایی پس از کردتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ش

۲. میرزا صادق‌خان خواجه‌نوری (منتصرالسلطان) نماینده دوره سوم.

۳. اعظام‌الملک عبدالملکی عسکرخان. نامبرده تحت‌الحمايه روسیه بود و امپراطور روسیه در چکشتر از او اعلام
حسابت کرده بود. اعظام‌الملک در جنگ با قوای داخلی که برای اسخار او رفته بودند درگیر و کشته می‌شود.

رعیتی ندارد. ایوانف قنول استرآباد که حالا منفصل شده و نرفته است او را آلت نفوذ خود قرار داده محل را با عده ای | سوار عبدالملکی^۱ یک روسیه کوچک ساخته‌اند پس از دو سال که اولیاء دولت ترحم به چاکران نمودند آقای هزیرخاقان را که پدر در پدر رئیس چاکران بودند به سرپرستی چاکران به مازندران هودت دادند به تحریک بعضی مازندرانی‌ها مملکت برباد داد پسر اعظام‌الملک و مادرش به قنولخانه استرآباد رفته که کاملاً امورات عبدالملکی را تمویض نمایند در صورتی که آقای هزیرخاقان کمال مساعدت را در نگاهداری آنها داشته‌اند و پس از رفتن آنها به استرآباد از یک طرف ایوانف قنول منفصل [شده] به حکومت مازندران و ریاست قشون عیناً تلگراف می‌کند که هزیرخان اگر مداخله در ایل عبدالملکی کند عاقبت وخیم دارد و ریاست عبدالملکی با جعفرخان است از یک طرف از قول جعفرخان به هیأت دولت و مجلس و جرائد ایران و مجلس مقدس اظهار مظلومیت می‌نماید و از طرفی با مهارت خود که هیچیک با... اطلاع نداریم از عبدالملکی‌ها شکایت از هزیرخاقانی به همه جا خاصه با سفارت تهران تلگراف و مخابره می‌نماید و به وسیله جعفرخان طفل متعددی می‌خواهند دولت و ملت را... آقای هزیرخاقان از وقتی که آمده است مشغول خدمت و اصلاح خرابی سابقه ایل سوار است می‌توان اطمینان آسایش البته از ایشان داشته باشیم. فی الحقیقه یا عده عبدالملکی به واسطه حرکات یک طفل مملکت به باد باید داد و در تزلزل باشیم. همچنانی که پدرش نصف مازندران را به باد داد ما نمی‌دانیم رعیت و نوکر روس هستیم یا رعیت و نوکر دولت ایران اگر رعیت ایران هستیم و هزیر خاقان هم از طرف دولت رئیس چاکران است پس چرا ایوانف چاکران را تهدید و هزیر خاقان را منع از دخالت ایل و سوار می‌نماید. میرزا شریف‌گماشته ایوانف دو سال باید در محلات عبدالملکی باشد و قریب بیست هزار تومان متضررمان کند و در تحت عذاب و شکنجه ایشان باشیم و هزیر خاقان که تابع دستور مرکز است به صبر... باید بگذرانند از مرکز هم دستوری برای ایشان و طرز رفتارشان معین نمی‌شود هرگاه آب و خاک عبدالملکی ملک روسیه است هیأت دولت با ملت یک مرتبه تکلیف قطعیمان را معلوم فرمایند که به اتفاق هزیر خاقان دست عیال و اطفالمان را بگیریم از آنجا خارج شویم که قدرت و تحمل این که در تحت بندگی سرکرده و سفیر روس پرست باشیم نداریم. ای هیأت دولت ای نمایندگان ملت شما را به شرف و ناموستان قسم می‌دهیم فکر صحیحی به حال ما بفرمایید و این هریضه را مثل هریضه سابق بلاجواب نگذارید و به سفارت دولتی روس اظهار فرمایند که

۱. طائفه عبدالملکی را آقا محمدخان قاجار از فارس به مازندران (زاغه مرز) تبعید و آن محل را به آنها قبول دادند.

ایوانف قنسول سابق استرآباد به چه حق و چه وظیفه مداخله در امور عبدالملکی می نماید و از پسر عظام الملک حمایت می کند خاک و آب عبدالملکی ملک ایران رعیت و نوکر دولت ایران هژبر خاقان و پسر عظام الملک هر دو ایرانی و به چه دلیل هژبر خاقان باید منظور آنها باشد و پسر عظام الملک محبوب واقع شود. لازم به توضیح نیست چیزی که عیان است چه حاجت به بیان است. باز هم عرض می کنم شما را به مقدسین عالم قسم می دهم علاجی فرمائید. امضاء ۶۹ نفر عبدالملکی

محل مهر تلگرافخانه

(۱۱۰)

سواد تلگراف مجتهدین، علما و تجار بارفروش
به مجلس شورا توسط نمایندگان مازندران

از بار فروش به تهران
تهران توسط نمایندگان محترم مازندران ساحت مقدس مجلس دارالشورای ملی شیدالله ارکانه، کبیه مقام مقدس هیأت وزراء عظام دامت شوکتهم از بابت اضافه باری سه هزار پیشکار مالیه فتحی در مقام مطالبه است اضافه مکرر شده اظهار شده اضافه برای مالکین مازندران فوق طاقت، به مقامات عالیه کتبی و تلگرافی عرضه داشته شد که توجه کامله به این صوب معطوف فرمایند معلوم خواهد شد که ادای باری سه هزار اضافه مالکین عسر و حرج است برای رفع اختلافات مالیاتی امر به ممیزی شود تا مالکین عادلانه مالیات املاک خودشان را پردازند.
داعی صادق الحسینی^۱، داعی شریعتمدار^۲، داعی ثقة الاسلام^۳، داعی امام جمعه^۴، داعی سیف الاسلام^۵ به ضمیمه ۲۵ امضاء این تلگراف از عموم مجتهدین عظام و حجج اسلام و تجار محترم بارفروش می باشد. متمنی بذل توجه می باشیم.

الاحقر محمد حسین ساروی

مهر تلگرافخانه

۱ از مجتهدین نابل.

۲ از مجتهدین نابل.

۳ از مجتهدین نابل.

۴ از مجتهدین نابل.

۵ سیف الاسلام سالکی.

(۱۱۱)

مکتوب سفارت روسیه در تهران به وزارت امور خارجه
ایوان راجع به امیرمؤید و فرزندانش او

۳۳۲

اداره شمال

[نامه سفارت روسیه، ۹ شوال ۱۳۳۳] ۲۵

وزارت امور خارجه، اداره روس، سواد مراسله سفارت دولت امپراطوری روس، مورخه ۹ شوال ۱۳۳۳، نمره
۱۳۷

از قرار اخبار واصله از استرآباد و مازندران سفارت عثمانی به مقام تحریک اسمعیل خان
سوادکوهی (امیرمؤید) برآمده مبلغی پول و مقدار سی بار اسلحه به سوادکوه فرستاده است
که بوسیله اسمعیل خان مشارالیه و بستگان او برضد روسیه اقدامات نمایند و ظاهراً پسران
اسمعیل خان تهیه و تدارک هجوم به املاک مستاجر اتباع روس^۱ را نموده و حالا به غارت
مواشی و قتل رعایا هم شروع نموده‌اند. دوستدار احتراماً و توقیراً مراتب را به استحضار
خاطر دوستی مظاهر جناب مستطاب اجل عالی رسانده، جلب دقت اولیاء دولت علیه را به
اثرات سوء این اقدامات می نماید تا به وسایل مقتضیه فوریه جلوگیری فرمایند. در این موقع
نیز احترامات فائقه را تجدید می نماید. سواد مطابق اصل است.

[مهر] وزارت امور خارجه، اداره تحریکات روس ۱۳۲۸

[ک ۲/۴۰۶۱]

(۱۱۲)

مکتوب امیرمؤید در جواب مرقومه سفارت روسیه

مورخه ۲۹ شهر شوال ۱۳۳۲

خدمت جناب فخامت نصاب^۲ دوستان استظهاری مشفق محترم، مترجم اول سفارت
بهیه امپراطوری روس دام مجده، مرقومه محترمه مورخه ۱۹ شوال جنابعالی زیب وصول
ارزانی بخشید از بشارت سلامت حالات شریف نهایت خرسند و خوشوقت شدم. شرحی
که درخصوص عدم مخالفت درایاب و ذهاب اتباع دولتی قوی شوکتین روس و انگلیس

۱. اشاره است به سالار حشمت یا امیراکرم، چراغعلی خان بهلوی.

۲. این شخص که از او به نیکی یاد می شود بعدها توسط چراغعلی خان کشته شد.

اشعار داشته و توصیه نموده بودید محترماً تصدیق می دهد که بعضی این اکاذیب و شایعات را کاملاً تکذیب می نمایم زیرا ابداً مخالفتی از عبور و مرور اشخاص بی طرف ولو تبعه هردولتی باشند در جاده های مازندران تاکنون نشده و نخواهد شد.

به علاوه چون دولت عظیم الشان شاهنشاهی متبوعه من در بدو جنگ بین المللی اعلان بی طرفی فرمودند دیگر ابداً از طرف ملت ایران برخلاف اصول تمدن و روابط دوستی تاکنون اقدامی نشده بلکه با آنهمه مظالم و فجایع بی حد و حصر نظامیان و مأمورین دولت امپراطوری که در تمام قسمت شمال مملکت ایران وقوع یافته است باز برای امثال و اطاعت امر دولت و رعایت احترام اعلان بی طرفی همه گونه مساعدت از طرف ملت و افراد ایرانی نسبت به اتباع و مأمورین دولتی قوی شوکتین روس و انگلیس بلکه عامه ملل خارجه گردیده است لیکن برعکس شاید تصدیق فرمائید که خرابی و فجایعی که از طرفین نظامیان و مأمورین دولت بهیه در تمام ایالات و ولایات شمالی ایران واقع شده است شاید در هیچیک از ممالک متخاصم اروپا واقع نشده باشد با این صورت مرقوم می فرمائید به واسطه سوء سلوک میوایوانف قنصل سابق استرآباد و عبدالسلام اگنت بارفروش که برخلاف میل سفارت بهیه بوده مخلص دلتنگ و از دوستی خلل ناپذیر سفارت دولت امپراطوری دوری می نمایم درحالی که پنج سال است برخلاف تمام قوانین موضوعه کره ارض، ژنرال پاتایف، بلوک شیرگاه که قشلاق و املاک ایل سوادکوه را تصرف نموده و چندین صد هزار تومان به اهالی سوادکوه به واسطه نداشتن محل تعلیف قشلاق اغتام و احشام آنها خسارت وارد گردیده و اغلب از اهالی صلح طلب بی گناه به کلی فاقد رسائل زندگانی شده اند و همچنین شش سال تمام بود که به عنوان مقصر سیاسی بنده و اولادم را مأمورین و نظامیان دولت بهیه من غیرحق از ورود به مازندران و تمام رسیدگی به امورات شخصی ممنوع داشته و هیچگونه ظلم و بی اعتدالی نسبت به خودم و ایلم فروگذار ننموده در صورتی که ایران مملکت مستقلی است و مصادر امور دولت بهیه کلاً مخالف حقوق بشریت است به علاوه تا امروز مخلص به مملکت روس نرفتم که در آنجا اقدامی که برخلاف سیاست و اقتدار دولت امپراطوری است نموده باشم که مستوجب این اندازه ظلم و بی اعتدالی بشوم فقط در مملکت و وطن خودم را آزاد و مجاز زندگانی شرافتمندم دانسته و می دانم مخصوصاً همانطوری که مأمورین دولت بهیه برای بسط و اقتدار و عظمت مملکت خود از صرف هیچگونه مجاهدت خودداری ندارند همان حسن و همان علاقمندی به عظمت و سعادت ملت و مملکت از مخلص و عموم ایرانی ها کاملاً موجود دخالت غیر را مخالف حیات ملیت خود دانسته و با یک نظر نفرت مداخله و عملیات مأمورین دولت بهیه روس که مخالف

حقوق بین‌المللی و مخالف روابط همسایگی دوستی بلکه حیات و بقای ملی است نظر نموده، دوری و اجتناب می‌نمایند. چنانچه ملیون و مهاجرین غریب به واسطه عدم مراعات و روابط دوستی و همسایگی و عدم حفظ اعلان بی‌طرفی کثرت ظلم و بی‌اعتدالی مجبور از مهاجرت آن‌همه زحمت و خسارت شده‌اند با این حال چگونه مخلص از طرز سیاست و رفتار مأمورین و نمایندگان دولت امپراطوری اجتناب ننمائیم و یا این که می‌بینیم درائر تعقیب همین سیاست و عملیات خشن مخالف عدل و انصاف است نه فقط ساکنین ایران را بلکه رعایا و اتباع خود دولت بیهه با یک ترتیب مخصوص اجتناب و دوری می‌نمایند این که برای پاره‌ای [ای] مذاکرات اعزام نمایند‌های که دارای اختیارات تمامه باشد از طرف مخلص تقاضا فرمودید خاطر محترم را مستحضر می‌دارد چون مخلص مسئولیت سیاسی نداشته‌ام و ندارم و از طرف دولت علیه جدیداً ارجاع حکومت واگذار فرمودید این است متمنی‌ام هرگونه امر و مطلبی اگر به مخلص داشته باشید تصور می‌نمایم به وسیله وزارت جلیله امور خارجه و مصادر امور مرکزی اطلاع و اعلام فرمایند که بهتر نتیجه گرفته می‌شود چنانچه سواد موقومه و سواد همین ذریعه خودم را به وسیله آقای معین‌الرعیایا به وزارت جلیله خارجه و اولیاء معظم دولت را برت و اطلاع دادم برای این که اگر از طرف سفارت با جنابعالی مذاکره در قسمت بنده لازم باشد اولیاء دولت بی‌اطلاع نباشند درخاتمه تمنا می‌نمایم احترامات فائقه مرا قبول فرمایند.

اسماعیل سوادکوهی

(۱۱۳)

جواب وزارت خارجه به مراسله سفارت روس درباره امیرمؤید سوادکوهی

[وزارت داخله به وزارت خارجه، ۴ ذیحده ۱۳۳۳]

وزارت داخله، نمره کتاب ثبت ۱۱۶۸۴/۳۳۳۴ شعبه تحریرات شمال به تاریخ ۴ ذیحده/۲۳ سنبله ۱۳۳۳

اداره شمال ۲۳۴

وزارت جلیله امور خارجه، سواد مراسله سفارت روس راجع به اصلحه و پولی که اظهار می‌دارند از طرف سفارت عثمانی بوسیله آقای امیرمؤید به سوادکوه حمل شده درضمن مرقومه نمره (۹۱۷۹/۵۱۴۶) ملاحظه شد. اطلاعاً زحمت می‌دهد که آقای امیرمؤید نماینده مازندران فعلاً در تهران و ممکن است مراتب را از خود ایشان تحقیق فرمایند. مع‌ذلک مراتب و کیفیت قضیه را رمزاً از حکومت مازندران استعمال شده و پس از وصول

جواب خاطر آن وزارت جلیله از نتیجه استحضار حاصل خواهد نمود.

۱۳۰۶۱/۱

(۱۱۴)

سواد تلگراف وزیر جنگ به امیرمؤید

وزارت جنگ مورخه ۶ عقرب ۱۳۳۳

از تهران به ساری

ریاست قشون مازندران

شرحی که به توسط پست راجع به شبه جزیره میانکاله نوشته و ضمناً ترتیب ساخلوی مازندران را اشعار داشته و سه قطعه عکس سوار سرباز حاضر خدمت را فرستاده بودید ملاحظه گردید اگرچه راپرت تلگرافی هم که متضمن خدمات شما بود رسید و از حسن مراقبت شما در انجام خدمت محوله خرسند و مسرور شدم. حقیقتاً کفایت و کاردانی جنابعالی را از تنظیم اداره قشونی مازندران و مراقبتی که در خدمتگزاری و استرضای خاطر اولیای دولت در این مدت به عمل آورده‌اید قابل هرگونه تسجید و تحسین است. لوابیح جنابعالی را راجع به تعمیر قلاع میانکاله و ایجاد مدرسه نظامی در هیأت وزراء عظام قرائت کرده و نتیجه را به شما اعلام خواهد داشت فعلاً مطالبی که لازم است و تأکیداً به جنابعالی اظهار می‌شود این است که سالارالدوله به قسمت مازندران حرکت کرده اردوی دولتی هم که از هرجهت آراسته و مرتب است از تهران به تعاقب او اعزام شده چون باید از آن طرف هم استعداد کافی حاضر و از ار جلوگیری به عمل آید چنانکه در تلگراف سابقه نوشته‌ام نظر به حسن و اعتمادی که به جنابعالی حاصل است در هیأت وزراء اینجانب قلع و قمع او را متعهد گردیده و این خدمت به عهده جنابعالی محول شده است و برای تکمیل استعداد شما لازم نمی‌دانم علاوه بر سوار سرباز ساخلو که فعلاً حاضر دارید یک عده سوار هم به طور موقتی از سوارهای خوب آنجا جمع‌آوری کرده، آراسته داشته باشید که فوری از هر حیث [برای] شما کافی باشد.

در باب حقوق قشون هم بعد از وصول تلگراف اولیه شما، به خزانه‌داری شرحی نوشته‌ام باز هم تأکید شد که به فوریت حواله آنجا را صادر نمائید در این باب به هیچ وجه نگرانی نداشته باشید این نکته را هم لزوماً متذکر می‌شود که در این موقع حسن کفایت جنابعالی محل توجه مخصوص اولیاء دولت و نتیجه دولتخواهی و اختصاص شما در پیشگاه دولت

انجام این خدمت است و با تعهدات اینجانب و هیأت وزراء عظام اختیار کار سالارالدوله اسباب ترفیع مقام نیکنامی شما و روسفیدی من خواهد بود یقین دراین مورد با مراتب لیاقتی که نسبت به شما است در کسب این سعادت و نیک نامی کوشیده و آنچه را که از کفایت شما انتظار دارم به وجه احسن معلوم و مشهود خواهد داشت.

غلامحسین وزارت جنگ

محل مهر تلگرافخانه

(۱۱۵)

مکتوب وزارت داخله به امیرمؤید

نمره ۲۰۴

به تاریخ ۳۰ ذیحجه ۱۳۳۳

وزارت داخله

نمره ۱۶۷۶/۵۰۵

ذیل نمره

آقای امیرمؤید نماینده محترم مازندران

مراسله جوابیه جنابعالی به شکایت طایفه خانقاهی زیب وصول داده به طوری که اظهار داشته‌اید به حکومت مازندران نوشته شد که موضوع شکایت و مرتکب تعدی رامعلوم نموده، اطلاع بدهند. وزارت داخله

(۱۱۶)

نامه کیخسرو شاهرخ^۱ به امیرمؤید سوادکوهی

سواد مراسله از باب کیخسرو

۲۳ محرم ۱۳۳۴

قربانت شوم، امیدوارم وجود مبارک قرین سلامتی و فیروزی و کامرانی است و خداوند خود در همه حال یار و یاور خواهد بود. البته جناب آقای میرزا ابراهیم خان^۲ شرح به حضور عالی عرض کرده‌اند که از سفارت امریک دو نوشته با بیرق مکرر تحصیل و خدمت ایشان

۱. ارباب کیخسرو شاهرخ نماینده زرشنی‌ها در ادوار دوم تا پایان دوره یازدهم مجلس شورای ملی.
۲. پسر برادر امیرمؤید، پسر لطفعلی خان مشهور به آفاخان، لطفعلی خان در ۱۲۹۱ توسط سوارهای بختیاری کشته شد.

داده شده است، اولاً نوشته را به اسم حضرت تعالی ولی به ملاحظاتی که آقای میرزا ابراهیم خان صلاح دانسته به اسم خودشان باشد و گویا ملاحظه ایشان هم صحیح بوده هر صورت این جزئی خدمت بود که از دست بنده برآمد با بنده هم فرمایشی باشد از دستم برآید در خدمتگزاری حاضریم و توفیقات حضرت تعالی را خواستارم. خدمت جناب مستطاب آقا شیخ ابراهیم^۱ به عرض ارادت مصدعم گاهی از مزده سلامتی خود مسرورم فرمائید عده از آقایان نمایندگان از قم به تهران مراجعت خواهند کرد. اطلاعاً عرض شد.

اقل کیخسرو شاهرخ از مشدر به بارفروش

(۱۱۷)

سواد تلگراف اعتضادالسلطنه^۲ حاکم مازندران به امیرمؤید سوادکوهی

توشقان نیل ۱۳۳۴

حکومت مازندران

مورخه ۱۲ برج قوس

جناب اجل آقای امیرمؤید نماینده مجلس شورای ملی دام اجلاله

مراسله جنابعالی واصل از آمدن شما به سوادکوه مسرور شدم امیدوارم بروفق مرام اصلاح شود درخصوص بعضی صحبت‌ها اشاره نموده‌اید اینجناب کمال اطمینان را از جنابعالی و کسان شما دارم و می‌دانم ممکن نیست در هیچ موقع به خلاف مصالح مملکت و دولت و ملت اقدامی نمائید منتظرم انشاءالله به زودی برای ملاقات به ساری عزیمت نمائید که حضوراً مذاکرات لازم شود.

اعتضادالسلطنه

(۱۱۸)

مکتوب کیخسرو شاهرخ به شیخ ابراهیم زنجانی

هر

مورخه ۲۶ محرم ۱۳۳۴

قربانت شوم، اولاً به زیارت مرقومه شریفه نائل گردید خدای را شکر گفتم که الحمدالله سلامتی حاصل است چند روز قبل هم عریضه خدمت آقای امیرمؤید عرض کرده، دادم

۲. حاکم مازندران و عمری احمد شاه.

۱. اشاره است به شیخ ابراهیم زنجانی.